

Pedersöre**info**

Företagare i Purmo

– målade möbler, honung och guld

Puusepäntöitä,
hunajaa ja kultaa

Lyckolandet

■ FN: s lycklighetsindex, den internationella undersökningen The World Happiness Report ger Finland första plats på lycklighetslistan bland 156 länder i världen. Några av de stora dags- och kvällstidningarna i Finland tog sig för att undersöka vilka som är lyckligaste av de lyckliga. Genom att jämföra olika statistiska parametrar, så som bland annat antalet 6-64-åringar i kommunen, röstningsprocent i val, skattesatser, brottslighet, antalet skilsmässor och arbetslöshetsprocent, tilldelades landets kommuner olika poäng. Resultatet var både överraskande och lite väntat. I topp ligger för oss tre välbekanta kommuner: Larsmo, Pedersöre och Kronoby.

Pedersöre är bland de lyckligaste av de lyckligaste i världen alltså.

Visst, i Luthers eller Jantes anda ska vi väl säga att: Nå, det där är nu såna där kvasiundersökningar, va sku nu vi...

Men jag tycker ändå, med saltnypan inberäknad och medveten om att vi inte saknar bekymmer och problem, att vi kan räta lite på ryggen och glädja oss åt den uppmärksamhet som fallit på oss och grannkommunerna i och med det här. Positiva nyheter är ju aldrig fel. Och skrapar man lite på ytan och försöker bortse från hemmablindheten så hittar vi väldigt många positiva element. Pedersöre har i många år till exempel haft bland den lägsta arbetslöshetsprocenten i landet, ibland och under långa tider den absolut lägsta, ibland distanserad med någon tiondels procent av grannen Larsmo. Vi kunde notera en befolkningsökning under 2017, inte stor, men en ökning, vi har mycket barn och ungdomar, vi har en stabil ekonomi i kommunen och vi har driftiga invånare och ett mångsidigt dynamiskt näringsliv som ligger bakom framgången med den höga sysselsättningen.

När människor har jobb och upplever sig leva i ett tryggt samhälle i en trygg omgivning med ett starkt socialt nätverk, är det också möjligt att skapa och ordna sitt eget liv på det sätt som man vill och det i sig är säkert en grundförutsättning för någon form av lycka. Sedan ska vi förstås vara medvetna om att lycka utgår från individen och att det finns många olika berättelser också i vår kommun. Men ändå, ur ett övergripande perspektiv vill jag tro att grundförutsättningarna för ett gott liv finns i Pedersöre och det är något som är viktigt att ta fasta på och jobba vidare med att ytterligare förbättra.

Det här med att skärpa sin image och sin bild utåt blir allt viktigare också för kommunerna i landet. Inte bara för att kommunernas roll delvis förändras ifall regeringens aviserade social och hälsovårds- och landskapsreform blir verklighet. Det handlar också om att göra sin röst hörd och sin bild synlig i kampen om fler invånare, om etableringar och investeringar. I Pedersöre gör vi också satsningar på att vässa profilen.

Den revidering av den strategiska generalplanen som kommunfullmäktige kommer att få på sitt bord inom kort är en del i arbetet att skapa en intressant och attraktiv kommun, som svarar på de behov som både nutidens och framtidens invånare har, och en del i arbetet med att skapa ett attraktivt näringslivsklimat. Vi stärker också personalsidan genom att anställa en informatör från hösten, för att förbättra kommunikationen mellan kommuninvånarna och kommunen och för att stärka vår interna och externa kommunikation, dialog och synlighet.

Jag vill för min del önska alla kommuninvånare, sommarboende och förbipasserande en riktigt trevlig sommar och hoppas att alla också så långt som möjligt tar del av alla de många sommarevenemangen och händelserna som erbjuds runt om i Pedersöre under sommarmånaderna.

STEFAN SVENFORS, *kommundirektör*

"När människor har jobb och upplever sig leva i ett tryggt samhälle i en trygg omgivning med ett starkt socialt nätverk, är det också möjligt att skapa och ordna sitt eget liv på det sätt som man vill och det i sig är säkert en grundförutsättning för någon form av lycka."

STEFAN SVENFORS

Pedersöreinfo

Utgivare: Pedersöre kommun, Skrufvillagatan 2, 68910 Bennäs • Tel. 785 0111 • Ansvarig utgivare: Stefan Svenfors • Redaktör: Carina Wärn
Layout: Studio PAP • Tryck: Forsberg 2018 • ISSN 2343-2241 (PRINT) • ISSN 2343-225X (ONLINE)

Onnela

■ YK:n onnellisuusindeksi, kansainvälinen tutkimus The World Happiness Report, sijoittaa tuoreessa onnellisuusraportissaan Suomen kärkisijalle 156 maan onnellisuuslistalla. Muutamat suuret päivä- ja iltalehdet Suomessa ryhtyivät tutkimaan, kuka on onnellisista onnellisin. Maan kunnille annettiin pisteitä erilaisten tilastollisten parametrien pohjalta, kuten esim. 6-64-vuotiaiden osuus väestöstä, äänestysprosentit vaaleissa, veroprosentit, rikollisuus, avioero- ja työttömyystilastot jne. Tulos oli sekä yllättävä että hieman odotettukin. Kärkisijoilla komeilee kolme meille tuttua kuntaa: Luoto, Pedersöre ja Kruunupyö.

Pedersören kunta on siis maailman onnellisimmista yksi onnellisimpia.

Totta, Lutherin tai Janten hengessä voisimme kai todeta, että: No, nämä nyt ovat noita näennäistutkimuksia, eihän me tietenkään...

Mutta, vaikka asiaan pitääkin suhtautua varauksellisesti ja tiedostaa, että meillä on omat huolenaiheemme ja ongelmamme, mielestäni meidän on kuitenkin syytä suoristaa selkää ja iloita siitä huomiosta, joka on tullut oman kuntamme ja naapurikuntien osaksi tämän tutkimuksen myötä. Myönteiset uutiset ovat aina tervetulleita. Ja jos menemme vähän pintaa syvemmälle emmekä turhia kainostele, niin löydämme paljonkin positiivisia asioita. Pedersören kunnan työttömyysprosentit ovat monta vuotta olleet maan kaikkein alhaisimpia, joskus ja pitkinä aikoina jopa kaikista alhaisimmat, vaikka naapurikunta Luoto joskus päihittää meidät muutamalla prosentin kymmenyksellä. Kunnan väkiluku kasvoi vuonna 2017, ei paljoa, mutta kuitenkin, meillä on paljon lapsia ja nuoria, kunnan talous on vakaa ja meillä on tarmokkaita asukkaita ja monipuolinen ja dynaaminen elinkeinoelämä, mistä osaltaan löytyy selitys korkean työllisyyden menestystarinalle.

Kun ihmisellä on työtä ja kokee elävänsä turvallisessa yhteiskunnassa ja sosiaalinen turvaverkko on vahva, hänellä on mahdollisuus luoda ja järjestää oman elämänsä haluamallaan tavalla, ja tämä on varmasti sinänsä onnellisuuden eräänlainen perusedellytys. Sitten meidän täytyy tietenkin tiedostaa, että onnellisuus on aina yksilökohtaista, ja meidänkin kunnasta löytyy paljon erilaisia tarinoita. Mutta kuitenkin, kokonaisvaltaisesta näkökulmasta katsottuna haluan uskoa, että hyvän elämän perusedellytykset ovat kunnossa Pedersöressä, ja tähän on tärkeä tarttua ja työskennellä asian parantamiseksi edelleen.

Kunnan imagon ja kuntakuvan vahvistamisesta tulee yhä tärkeämpi osa maan kuntien työtä, ei pelkästään siksi, että kuntien roolit menevät osittain uusjakoon jos hallituksen kaavailemat uudistukset, nimittäin sosiaali- ja terveysuudistus ja maakuntauudistus, toteutuvat. Kuntien täytyy myös pyrkiä saamaan oman äänensä kuuluviin ja kuvansa näkyviin kamppailussa uusista asukkaista, investoinneista ja etabloinneista. Pedersöressäkin panostamme kunnan profiilin nostamiseen. Strategisen yleiskaavan tarkistus, joka tulee kunnanvaltuuston käsiteltäväksi lähiaikoina, liittyy vahvasti pyrkimyksiimme luoda kiinnostava ja houkutteleva kunta, joka vastaa nykyisten ja tulevien asukkaiden tarpeisiin, sekä myös houkutteleva yritysilmapiiri. Vahvistamme kunnan henkilöresursseja palkkaamalla syksystä alkaen tiedottajan, jonka tehtäväksi tulee parantaa kunnan ja sen asukkaiden välistä viestintää ja vahvistaa sisäistä ja ulkoista viestintää, dialogia ja näkyvyyttä.

Haluan omalta osaltani toivottaa kaikille kuntalaisille, kesäasukkaille ja läpikulkejoille oikein hauskaa kesää, ja toivon, että te kaikki myös mahdollisuuksien mukaan osallistutte kesätapahtumiin, joita on tarjolla ympäri kuntaa kesäkuukausina.

STEFAN SVENFORS, kunnanjohtaja

Pedersöreinfo

MONICA SANDSTRÖM/BILDSTRÖM

- Målade möbler, honung och guld 4
Just nu 7
Puusepäntöitä, hunajaa ja kultaa 8
Opettavainen ensimmäinen vuosi puheenjohtajana 9
Lärorikt första år som ordförande 10
Juuri nyt 11
Utvecklingsprojekt i skolorna 12
Kulturavdelningen informerar 14
Kulttuuriosasto tiedottaa 14
Året 1918 och Pedersöre 16
Krysset 19

PEDERSÖRE

Hanna Sahla och Martin Johansson driver företaget MH-lastu på Sisbacka. Möbelrestaurering, snickeriarbeten och målning är några av de uppdrag paret åtar sig.

MÅLADE MÖBLER,

HONUNG OCH GULD

TEXT & FOTO: MONICA SANDSTRÖM/BILDSTRÖM

MONICA SANDSTRÖM/BILDSTRÖM

I en ny artikelserie ska vi bekanta oss med ovanliga företag i våra olika kommunalar. Först ut är tre företagare i Purmo, alla dessutom inflyttade eller återvändande efter längre tid utomlands. Vad gör de, och vad fick dem att lämna storstadspuls och karriärmöjlighet för ett liv som egenföretagare på landsbygden?

I den före detta butiken på Sisbacka möts man av gamla möbler, hyvlar och tygprov, samt doft av trä och linolja. Här hälsar **Hanna Sahla** och **Martin Johansson** välkommen, de erbjuder bland annat möbelrestaurering, husrenovering, målning, tapetsering och snickeriarbeten.

– Då vi beslöt att flytta ihop funderade vi på att mötas halvvägs, kanske bo i Tammerfors-trakten. Men det kändes onödigt att Martin skulle flytta som redan hade ett hus här, så då kom jag hit istället, och jag trivs väldigt bra i Purmo.

Hanna har tidigare jobbat på försäkringsbolag, men kände att det inte var något hon ville göra hela livet. Hon sadlade om och blev målare eftersom hon alltid tyckt om att arbeta praktiskt.

Gamla fönster lönar det sig oftast att ta tillvara. Hanna säger att de i regel är tillverkade av riktigt bra material, och därför också värda att restaurera.

Idag består arbetsdagen av många olika slags uppdrag. Hanna är gärna flexibel och kan göra allt från att måla allting själv till att göra det tillsammans med kunden, eller enbart ge goda råd. Sådana uppdrag varvas med möbel- och fönsterrestaurering i verkstaden. Hanna och Martin värnar om gamla beprövade arbetsmetoder, miljövänliga färger och att ta tillvara det som finns.

– En lärare i målarskolan lärde mig uppskatta gamla saker och hållbara material. Tyvärr läggs

nya fönster ofta in i gamla hus, men då dessa blir dåliga kan de inte repareras då de delvis består av aluminium. Gamla träfönster kan däremot i de flesta fall restaureras då de ofta är tillverkade av riktigt högklassigt trä.

Eftersom Hanna har kontakter i Helsingfors har hon även kunder där liksom i andra delar av landet, både inom målning och möbelrestaurering. Att flytta verkstaden mera centralt känns inte nödvändigt.

– Istället åker jag ut till kunderna där de finns. För oss är det en flexibel lösning att ha verkstaden här nära hemmet, säger Hanna.

På lördagar håller MH-lastu verkstaden öppen, övriga tider enligt överenskommelse. Det är hit gamla möbler i behov av omsorg kommer.

– Det händer att kunderna fäller en tår då de kommer för att hämta sin gamla släktmöbel. Den kan ha återfått sitt forna utseende, sådan den var hemma hos mormor. Gamla möbler väcker många positiva känslor, säger Hanna.

Känslor väcker också livet som företagare. Ibland går det bra och ibland känns det motigt.

– Men det positiva med att vara företagare överväger ändå. Det är en stor frihet som har ett värde som inte kan räknas i pengar, säger Hanna.

MONICA SANDSTRÖM/BILDSTRÖM

Förutom honung tillverkas produkter av bivax. En ny produkt är vaxduken som värms med händerna och sedan kan formas kring till exempel en burk, istället för plastfolie.

BIODLING SOM LEVEBRÖD

Röda byggnader med vita knutar står välkomnande på gården hos Marc och Marina Bock i Kauhajärvi. Om du någon gång sett honungsburkar från Marcs gård, så är det just härifrån de kommer.

- Jo, för mig är bin ingen bisyssla, konstaterar Marc som sedan 17 år livnär sig som biodlare.

Han är från Luxemburg, där familjen Bock bodde fram till 2001 då flyttlasset gick till Marinas hembygd. I samband med flytten sadlade Marc om från ett välbetalt jobb som elingenjör i tätorten till biodlare i glesbygden i Purmo.

- Det enda jag eventuellt ångrar är att vi inte flyttade hit tidigare. Jag skulle inte kunna tänka mig att byta tillbaka till mitt gamla arbete. Hellre arbetar jag långa arbetsdagar för det egna företaget och har min frihet, funderar Marc, men tillägger att det förstås vore trevligt att ha föräldrar och släkt närmare.

- Men det går ju att hälsa på dem med jämna mellanrum.

Hemma i Luxemburg hade hans pappa bin som hobby, så Marc lärde sig om biodling redan som barn. Han tog över odlingen småningom, men bina kunde ju inte flytta till Finland. Istället köpte Marc 50 nya samhällen från Björneborg, två veckor efter ankomsten till Purmo. Sedan

MONICA SANDSTRÖM/BILDSTRÖM

Den forna elingenjören stortrivs med en livsstil som biodlare. Åtta timmars arbetsdagar räcker inte till, men å andra sidan kan han själva styra över sin tid och göra det han tycker är roligt.

dess har biodlingen utökats till att idag omfatta 250-300 samhällen.

- Vi minskade antalet då vi byggde ut honungsköket för tre år sedan, för att hinna med allt. Nu är målet att komma upp till över 300 samhällen, men det tar tid. Jag vill fortsätta utveckla verksamheten, den som stampar på stället går bakåt, konstaterar han.

Hur mycket honung som produceras är mycket varierande, men under en 10 års period brukar det i medeltal bli 40 kilogram per samhälle. I samband med utbyggnaden investerade Marc i en slunglinje, som nu sparar honom mycket tid särskilt under hösten. Vintertid är det fullt upp med underhåll av bikuporna, det är också då det finns tid att ta hand om bivaxet. Det görs bland annat ljus i olika former. En ny produkt som är tänkt att ersätta plastfolien i mångas hem är vaxduken.

- Vi behandlar tygbitar med bivax, då blir det en duk som kan formas med händerna runt till exempel en burk i kylskåpet. När den använts är det bara att skölja av den, låta den torka och så är den klar att användas igen.

Inget slit och släng alltså. Förutom honung och bivax samlas även pollen in som säljs som ett mycket uppskattat näringstillskott. Marc tror också att hans bisamhällen som finns utplacerade inom en 25 kilometers radie gör skillnad för pollineringen i trakten.

- En äldre kvinna här i byn sa en gång att "bären blivit mycket större och fler sedan vi flyttade hit". Det kändes mycket bra att höra, det är ett gott betyg, konstaterar Marc.

Eva Sandström och Rüdiger Leopold i sin guldsmedsverkstad med barnen Liv, 3 år, och Ulf, 7 månader. I verkstaden tillverkas egna kollektioner, men paret gör också gärna smycken på beställning.

SMYCKEDESIGN KOM TILL BYN

I Lillby finns ett oväntat inslag i bykärnan, nämligen guldsmedsverkstaden Leopold & Sandström. Bakom den står Purmobördiga **Eva Sandström** och hennes österrikiske man **Rüdiger Leopold**.

Eva är uppvuxen på Nybränn och utbildad elmontör, men efter några slumpartade händelser kom hon att studera smyckeskonst i Borgå, där hon även fick värdefull praktik hos guldsmeden Aurum. Det resulterade i att hon

MONICA SANDSTRÖM/BILDSTRÖM

I guldsmedsverkstaden gör Rüdiger smycken medan Eva främst jobbar hemifrån med smyckesdesign.

flyttade till sydöstra England för att studera smyckesdesign.

– Då jag steg utanför dörren vid min studiebostad första kvällen såg jag Rüdiger på gården. Det visade sig att han studerade på samma linje. Ett halvt år senare blev vi ett par, säger Eva.

Efter studierna fick de båda väldigt bra arbetsplatser hos anrika och framstående smyckesdesigners i London. Det blev verkligen lärorika år, men också mycket krävande. Rüdiger kände en växande hemlängtan och i samma veva upphörde hyreskontraktet för lägenheten i London.

– Jag frågade Eva om hon vill följa med mig till Österrike – och det ville hon, säger Rüdiger.

Vid hemkomsten startade Rüdiger eget företag som CAD-specialist för smyckestillverkning, Eva jobbade som frilansande smyckesdesigner. Paret gifte sig och fick första barnet, dottern Liv som idag är 3 år.

– Det var då jag började prata svenska med Liv som jag plötsligt insåg hur dåligt mitt modersmål hade blivit, jag hade ju använt

Tuffa smycken med björn- eller traktormotiv kanske passar som gåva till någon av vårens och sommarens fester?

svenska så lite under många år. Det kändes inte bra, jag började känna mig rotlös och tankarna på att flytta hem till Finland tog fart. Rüdiger var

positiv till en flytt, liksom Eva nu lärt känna hans hemland ville även han ta del av den finlandssvenska kulturen och lära sig svenska.

Efter sju år i Österrike kom familjen till Purmo sommaren 2016.

– Eftersom vi haft möjlighet att flytta in i min hemgård och vi dessutom hittade en lämplig lokal för vår verkstad har starten här känts smidig. Vi har länge drömt om att ha ett företag tillsammans, nu har vi kunnat påbörja den resan, säger Eva.

Rüdiger tycker också att han gjort sig hemmastadd i Purmo.

– Nu har vi utrymme och tid, två lyxiga livs ingredienser som man inte ska ta för givet. Här är så mycket lugnare tempo och vårt arbete kan kombineras med familjen, säger han och matar samtidigt sonen Ulf som är 8 månader. ▶

JUST NU

Skolskjutsar läs- året 2018-2019

Information om skolskjutsar för skjutsberättigade elever ges veckan före skolstart från respektive förskola/skola enligt tider som kommer att finnas på Pedersöre kommuns webbplats (www.pedersore.fi) fr.o.m. augusti. Skjutstiderna fås direkt från taxitrafikanten och bussbolagen. Taxi används där busslinje inte finns.

Trafikanternas kontaktuppgifter finns på www.pedersore.fi

Dataskyddsförordningen GDPR i ett nötskal

EU:s allmänna dataskyddsförordning, GDPR (General Data Protection Regulation) trädde i kraft 25.5.2018. Avsikten med förordningen är att harmonisera reglerna kring personlig integritet inom EU och EES samt att ge individen en större kontroll över sina lagrade personuppgifter oavsett teknologi eller lagringssätt.

Dataskyddsförordningen förpliktar Pedersöre kommun som personuppgiftsansvarig att göra upp registerbeskrivningar (dataskyddsbeskrivningar) för de personregister som kommunen upprätthåller.

Namn, adressuppgifter och personbeteckning är exempel på personuppgifter. Personuppgifter kan samlas in och lagras då det mellan den personuppgiftsansvarige och den registrerade finns en rättslig grund, såsom ett klientförhållande, tjänsteförhållande, elevförhållande eller ett samtycke.

Enligt dataskyddsförordningen ska den registrerade på begäran få veta vilka personuppgifter om honom eller henne som lagras i ett personregister och på vilka rättsliga grunder de behandlas. Genom att utöva sin rätt till insyn kan den registrerade även kräva att en felaktig uppgift korrigeras.

Den registrerade kan, när den rättsliga grunden för behandlingen är samtycke, närsomhelst återta samtycket samt kräva att personuppgifterna tas bort ur systemen.

Organisationer som behandlar känsliga uppgifter måste utse en person i organisationen som har till särskild uppgift att bevaka dataskyddsfrågor, ett dataskyddsbud (Data Protection Officer).

Inom Pedersöre kommuns förvaltning har vi förberett oss för de nya kraven genom att utse ett dataskyddsbud, göra upp registerbeskrivningar för de personuppgifter vi administrerar och utbilda personalen inom dataskyddsfrågor.

Vid frågor gällande kommunens dataskydd, kontakta dataskyddsbudet på följande e-postadress: dpo@pedersore.fi

Bidrag för veteraner

Veteraner bosatta i Pedersöre har möjlighet att få ersättning för upp till 50 % av kostnaderna för de hjälpmedel de skaffar, t.ex. för glasögon, sparkcykel eller dylikt. Ansökan med kopia av inköpskvittot skickas till Veterandelegeringen i Pedersöre, Skrufvilagatan 2, 68910 BENNÄS.

Tilläggsuppgifter ger Gunhild Berger, tfn. 050-380 5983.

Kommunens strategier uppdateras

Kommunen godkände år 2014 en strategisk generalplan, som främst gäller kommunens framtida markanvändning. Planen ska uppdateras en gång per fullmäktigeperiod. Enligt den nya kommunalagen ska kommunen också göra upp en kommunstrategi där man tar ställning till hur kommuninvånarnas välfärd ska främjas och tjänsterna ordnas och produceras i framtiden.

Pedersöre kommun har påbörjat arbetet med att revidera kommunens markpolitiska program och den strategiska generalplanen samt utforma en kommunstrategi. Frågorna kommer att behandlas i olika arbetsgrupper och kommun-

invånarna ska ges möjlighet att påverka slutresultatet.

Arbetet ska grunda sig på Pedersöre kommuns värdegrund, som utgår från att kommunen ska ha högklassig basservice, befolkningstillväxt, ett näringsliv i tillväxt och livskraftiga boendemiljöer.

Motionslotteriet

Följande personer har genom lottdragning vunnit pris i motionslotteriet för perioden oktober 2017-mars 2018:

Andersson Britt-Inger, Andersson Robin, Björkell Ann-Britt, Bodbacka Karola, Ek Birgitta, Ena Hildegun, Finnström Bengt-Ole, Flink Ulrika, Granlund Carita, Granlund Tanja, Grön Lea, Holm Rainer, Hägg Britt-Marie, Häggkvist Stefan, Kjellman Peter, Källdström Barbro, Lassfolk Göta, Lill Gunnevi, Lillqvist Viola, Lindqvist Klas, Ljung Lena, Lund Thomas, Mård Anne-Maria, Norrbacka Chatherine, Nygård Anja, Nylund Gunda, Nylund Sture, Nystrand Birgitta, Petterson David, Sandvik Anna, Skog Tuula, Strömbäck Maria, Södö Harry, Villman Jesper, Yliaho Katarina.

Vinsterna kan avhämtas från huvudbiblioteket, Mjölvägen 1, Bennäs.

En förteckning över antalet motionsprestationer per motionslåda och by finns på www.pedersore.fi/aktuell

Puusepäntöitä, hunajaa ja kultaa

Uudessa artikkelisarjassa tutustumme hiukan tavallisesta poikkeavaan yritystoimintaan eri osissa kuntaamme. Ensimmäisenä vuorossa ovat kolme Purmossa toimivaa yrittäjää, jotka ovat muuttaneet tänne tai palanneet Suomeen ulkomailla vietettyjen vuosien jälkeen. Mitä he tekevät, ja miksi he päättivät jättää suurkaupungin sykkeen ja uramahdollisuudet elääkseen yrittäjinä maaseudulla?

Sisbackan entisessä kaupassa **Hanna Sahla** ja **Martin Johansson** tekevät mm. huonekalujen korjausta ja entisöintiä, maalaus- ja pintaremontointipalveluita sekä tapetointia ja puusepäntöitä.

Martin on kotoisin Bäckbystä, mutta hän muutti Purmoon vuonna 2006 kun hän löysi sieltä sopivan talon. Hän työskentelee hitsaajana, mutta tekee myös puusepäntöitä MH Lastun verstaassa. Hanna muutti Martinin luokse vuonna 2013. Hän on kasvanut Helsingissä, mutta hän on myös asunut ulkomailla, muun muassa USA:ssa ja Brasiliassa.

- Martinillahan oli jo talo täällä, joten päätimme, että minä muutan tänne asumaan. Olen viihtynyt oikein hyvin Purmossa, Hanna sanoo.

Hanna on aiemmin työskennellyt vakuutusyhtiössä, mutta hän kouluttautui sittemmin maalariksi, koska hän on aina halunnut tehdä töitä käsillä.

Tänään hänen työpäivänsä sisältyy paljon erilaisia tehtäviä. Hanna on joustava ja antaa mielellään hyviä neuvoja asiakkaalle ja maala yksin tai yhdessä asiakkaan kanssa. Lisäksi hän korjaa ja entisöi kalusteita ja ikkunoita verstaassa. Hanna ja Martin kunnioittavat vanhoja hyväksi koettuja työmenetelmiä, ympäristöystävällisiä maaleja ja vanhoja esineitä ja työmenetelmiä.

Koska Hannalla on kontakteja Helsingissä, monet MH Lastun asiakkaista tulevat Helsingistä ja myös muualta Suomesta. Vanhanajanverstaan siirtäminen keskeisemmälle paikalle ei ole kuitenkaan tarpeen.

- Sen sijaan lähden tapaamaan asiakkaitani siellä, missä he ovat. Meille versta kodin läheisyydessä on joustava ratkaisu.

MH-Lastu on auki lauantaina ja muina aikoina sopimuksen mukaan.

- Joskus asiakkailla ei ole kyyneleet kaukana kun he tulevat hakemaan meiltä entisöidyn kalusteen, joka on saanut vanhan ulkonäkösä takaisin. Vanhat kalusteet herättävät paljon myönteisiä tunteita, Hanna sanoo.

Elämä yrittäjänä herättää myös tunteita. Joskus kaikki sujuu hyvin, ja joskus taas tuntuu, että vastatuulta on liiaksi.

- Mutta myönteiset asiat kuitenkin voittavat.

MH Lastun yrittäjät Hanna Sahla ja Martin Johansson tekevät vanhojen huonekalujen korjausta, puusepäntöitä ja maalausta.

Yrittäjänä minulla on vapautta, jonka arvoa ei voi laskea rahoissa, Hanna sanoo.

Mehiläistuotanto leipätyönä

Jos olet joskus ostanut kaupasta Marcin mehiläistarhan hunajapurkin, tiedät ehkä, että se tulee **Marc** ja **Marina Bockin** tilalta Purmon Kauhajärven kylässä.

Entinen sähköinsinööri viihtyy mainiosti mehiläistarhaajana.

Marc on elättänyt itsensä mehiläistarhaajana jo 17 vuotta. Hän on kotoisin Luxemburgista, jossa Bockin perhe asui vuoteen 2001, jolloin he päättivät muuttaa Marinan kotitalolle. Muuton yhteydessä Marc jätti hyväpalkkaisen työnsä sähköinsinööriksi ja ryhtyi mehiläistarhaajaksi Purmon syrjäseudulla.

- En kadu muuta kuin sitä, ettemme muuttaneet tänne aikaisemmin. En voisi ajatellakaan, että menisin takaisin entiselle työpaikalleni. Mieluummin teen pitkiä työpäiviä omassa yrityksessä, jossa minulla on vapautta toimia oman mieleni mukaan, Marc sanoo, mutta toteaa samaan hengenvetoon, että olisi tietysti mukava, jos vanhemmat ja sukulaiset asuisivat lähempänä.

Kotona Luxemburgissa hänen isänsä harrasti mehiläistenhoitoa, joten Marc oppi ammatin jo lapsena. Koska isältä perittyjä mehiläisiä ei voitu siirtää Suomeen, Marc osti Porista 50

uutta mehiläisyhdyskuntaa kaksi viikkoa muuton jälkeen. Tänään Marcin mehiläistarhasa on 250-300 yhdyskuntaa.

Tuotetun hunajan määrä vaihtelee suuresti, mutta 10 vuoden aikana saadaan yleensä keskimäärin 40 kiloa hunajaa yhdyskuntaa kohti. Talvella Marcin työaika kuluu mehiläispesien huoltoon. Lisäksi talvella on aika tehdä mehiläisvahasta erilaisia tuotteita, mm. kynttilöitä. Uusi tuote on vahaliina, joka voi korvata kodeissa yleisessä käytössä olevan muovikelmun.

- Käsittelemme kankaan mehiläisvahalla ja se voidaan muotoilla käsillä esim. tölkin tai vadin kanneksi. Käytön jälkeen liina huuhdotaan, annetaan kuivata ja käytetään uudelleen.

Hunajan ja mehiläisvahan lisäksi Marc kerää myös siitepölyä, jota myydään erittäin arvostettuna ravintolisänä. Marc uskoo, että hänen mehiläisyhdyskuntansa, jotka sijaitsevat noin 25 km:n säteellä, merkitsevät paljon seudun kasvien pölytykselle.

- Vanhempi nainen tässä kylässä sanoi kerran, että marjoja on nyt paljon enemmän ja ne ovat isompia kuin ennen kun me tulimme tänne. Se on hyvä arvosana, Marc, toteaa.

Korusuunnittelijat tulivat kylään

Lillbyn kyläkuvaan on saatu odottamaton lisä, nimittäin kultasepänverstaas Leopold & Sandström. Täällä toimivat Purmosta kotoisin oleva **Eva Sandström** ja hän itävaltalainen miehensä **Rüdiger Leopold**.

Eva on opiskellut korusuunnittelua kaakkois-Englannissa.

- Kun ensimmäisenä iltana astuin opiskelija-asunnon ovesta ulos, näin Rüdigerin pihalla. Hän opiskeli samalla linjalla kuin minä. Puoli vuotta myöhemmin meistä tuli pari, Eva sanoo.

Opintojen jälkeen molemmat saivat hyvät työpaikat Lontoossa, maineikkaiden ja menestyksekkäiden korusuunnittelijoiden luona. Näinä vuosina molemmat oppivat paljon, mutta työ oli myös erittäin vaativaa. Rüdigeriä alkoi vaivata koti-ikävä, ja samassa yhteydessä parin yhteisen kodin vuokrasopimus päättyi.

- Kysyin Evalta, tuleeko hän kanssani Itävaltaan - ja hän tuli, Rüdiger sanoo.

Itävallassa Rüdiger perusti oman yhtiön koruvalmistuksen CAD-asiantuntijana. Eva teki freelance-töitä korusuunnittelijana. Pariskunta meni naimisiin ja ensimmäinen lapsi Liv on tänään 3-vuotias.

- Kun aloin puhua Liv-tyttären kanssa ruotsia, huomasin, että äidinkieleni oli alkanut unohtua, kun en ollut käyttänyt ruotsia moneen vuoteen. Se ei tuntunut hyvältä, juurettomuuden tunne kasvoi minussa ja rupesin ajattelemaan, että haluaisin muuttaa kotiin Suomeen.

Rüdiger suhtautui asiaan myönteisesti. Hän oli valmis tutustumaan suomenruotsalaiseen kulttuuriin ja oppimaan ruotsia. Perhe muutti Purmoon kesällä 2016, asuttuaan Itävallassa seitsemän vuotta.

- Koska meillä oli mahdollisuus muuttaa asumaan kotitalooni ja löysimme sopivan tilan verstaalle, alku sujui jouhevasti. Olimme kauan uneksineet yhteisestä yrityksestä, Eva kertoo.

Rüdiger sanoo, että hän on kotiutunut Purmoon.

Eva Sandström ja Rudiger Leopold sekä lapset Liv, 3 vuotta, ja Ulf, 7 kuukautta, kultasepänerstaassa.

- Täällä meillä on tilaa ja aikaa, kaksi yllällisen elämän ainesta, jotka eivät ole itsestään selviä. Tempo on täällä rauhallisempi ja työn ja perheen yhdistäminen käy helpommin, hän sanoo, samalla kun hän syöttää 8 kuukauden ikäistä Ulf-poikaa.

Rüdiger työskentelee enemmän verstaassa korujen valmistuksen kanssa. Pari on toteuttanut omia korusarjoja, mm. kihla- ja vihkisoruksia. Joillakin koruilla on paikallinen leima, mm. hopeiset kuntavaakunat, traktorinjälkien koristamat rannekkeet ja kalvosinnarit sekä hopeakorut, joita koristavat karhunkäpälät.

- Teemme mielellämme tilauskoruja, tai oikeastaan teemme sellaisia aika useinkin. Jos teillä on kultakoruja, joita ette käytä, tuokaa ne tänne niin voimme tehdä niistä jotain uutta. Niistä voi tulla erikoinen lahja, Rüdiger sanoo.

Evan työaika menee lähinnä tulevien mallistojen suunnitteluun ja muotoiluun.

- Toivon mukaan voimme joskus lanseerata oman mallistomme, ehkä oman liikkeenkin. Meillä on paljon unelmia, mutta tällä hetkellä perhe on tärkeämpi kuin ura. Ulkomailla vietettyjen vuosien jälkeen voin todeta, että Suomi on hyvä paikka lapsille. Ei pidä unohtaa, miten hyvin asiat ovat täällä!

TEKSTI & KUVA: MONICA SANDSTRÖM/BILDSTRÖM

Opettavainen ensimmäinen vuosi puheenjohtajana

” Toivon, että voin esimerkilläni kannustaa muita naisia ottamaan vastaan vaativia tehtäviä. JOHANNA HOLMÄNG

■ **JOHANNA NÄKEE ITSENSÄ** uudentyyppisenä valtuustopuheenjohtajana. Ensimmäisenä naisena tässä tehtävässä Pedersören kunnassa, nuorena neljän lapsen äitinä, joka kaiken lisäksi työskentelee ulkomailla, hän ei noudata yleisiä normeja.

Johanna Holmäng otti 12. kesäkuuta 2017 vastaan Pedersören kunnanvaltuuston puheenjohtajan tehtävän. Hän oli silloin aloittanut kolmatta kauttaan kunnanvaltuustossa.

- Olen aina tähdännyt puheenjohtajaksi. Mutta ensin lapset olivat niin pieniä ja minusta tuntui, etten ollut valmis uhraamaan sitä aikaa, jota tällaisen luottamustehtävän hoitaminen vaatii, Johanna sanoo.

Nyt kun lapset ovat 6–11-vuotiaita, perheen arki sujuu paremmin. Kun Johanna oli istunut kunnanvaltuustossa kaksi toimikautta ja kunnanhallituksen jäsenenä 6 vuotta, hän myös tunsu, että hänellä oli riittävästi kokemusta puheenjohtajan tehtävän hoitamiseksi.

- Tämä on ollut erittäin kiinnostava vuosi ja olen oppinut paljon uutta ja saanut uusia kokemuksia, kun olen ollut mukana monessa minulle uudessa yhteydessä. Olen tavannut erittäin paljon ihmisiä, ja olen verkostoitunut kunnan etua ajatellen.

Mutta vuosi on myös sisältänyt paljon haastavia asioita. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystuudistus on vaatinut paljon työaikaa – kuten eräät muutkin isot asiat kunnassa.

- Joskus on hankalaa. Mutta vaikeiden asioiden lomassa tulee myös myönteisiä kokemuksia. Olen muun muassa saanut vihkiä käyttöön Purmon uuden koulun. Tuntuu hyvältä työskennellä kunnassa, joka todella uskalttaa satsata lapsiin ja nuoriin.

Elinvoimaa tulevaisuuteen

Kunnan johdon yhtenä lenkinä Johannalla on laaja vastuu kunnan tulevaisuudesta.

- Poliitikassa pitää katsoa mikä on kokonaisuuden kannalta parasta, sekä strategisesti että taloudellisesti, ja mikä antaa elinvoimaa pitkälle tulevaisuuteen. Pysin osoittamaan selvällä kädellä mutta myös tuntemaan sydämellä.

Valtuuston puheenjohtajuuden hoitaminen vaatii aikaa. Valtuuston kokoukset eivät yleensä kestä niin kauan, mutta kaikki muut siihen liittyvät tehtävät vaativat oman aikansa.

- Kunnallisten kokousten lisäksi osallistun monenlaisiin toimituksiin ja kunnianosoituksiin kunnan edustajana. Se vaatii aikaa, mutta on myös todellinen ilo saada johtaa näin hyvää kuntaa.

Johanna on myös sosiaali- ja terveystuudistuksen, Vaasan sairaanhoitopiirin valtuuston ja maakuntavaltuuston jäsen.

- Olen kiinnostunut Pohjanmaasta yleensäkin ja haluan mielelläni olla mukana kehittämässä maakuntaa – ja ennen kaikkea työskennellä sen puolesta, että Pedersörellä on vahva ääni Pohjanmaalla.

Johanna käy töissä Uumajassa ja toimii siellä kättilönä.

- Työn, perheen ja luottamustehtävien yhdistäminen toimii vallan mainiosti. Työskentelen Uumajassa noin seitsemän päivää kuukaudessa. Loput ajastani annan perheelle ja luottamus-tehtäville. Tietenkin tulee joskus pitkiä päiviä, mutta minulla on korkea energiataso ja mielestäni elämässäni on minulle sopiva tasapaino.

Johanna tekee historiaa siinä mielessä, että hän on ensimmäinen nainen koskaan, joka hoitaa kunnanvaltuuston puheenjohtajan tehtävän Pedersören kunnassa.

- Minut on otettu erittäin hyvin vastaan ja tuntuu hyvältä, että olen pystynyt poikkeamaan normista. Haluan kuitenkin painottaa, että tehtävään valitaan se, joka sopii parhaiten sen hoitamiseen, sukupuolesta riippumatta. Siksi tuntuu hyvältä huomata, että nuoret eivät perusta siitä, että olen nainen, heille se näyttää olevan samantekevää. Vanhat normit ovat väljentymässä, ja toivottavasti voin omalta osaltani olla mukana nopeuttamassa kehitystä.

TEKSTI & KUVA: MONICA SANDSTRÖM / BILDSTRÖM

LÄRORIKT

första år som ordförande

Johanna ser sig som en fullmäktigeordförande version 2.0. Som första kvinna på posten i Pedersöre, endast 36 år med fyra barn och dessutom utlandsarbete går hon emot normen.

Den 12 juni 2017 axlade Johanna Holmäng från Forsby ansvaret som Pedersöres fullmäktigeordförande. Hon var då inne på sin tredje period i fullmäktige.

- Jag har alltid haft siktet inställt på ordförandeklubban. Men tidigare har jag haft små barn och inte känt att jag velat satsa så mycket tid på förtroendeuppdraget som en sådan post kräver, säger Johanna.

Men nu då barnen är mellan sex och elva år flyter vardagen lättare. Med tiden i fullmäktige och dessutom sex år i kommunstyrelsen i bagaget kände Johanna att hon hade erfarenhet nog för uppdraget.

- Det har varit ett väldigt intressant och lärorikt år. Jag har lärt mig mycket nytt och fått nya erfarenheter i och med att jag figurerat i många nya sammanhang. Jag har träffat väldigt många människor, och på olika sätt nätverkat för kommunens bästa.

Men det har också varit ett år med utmanande frågor, såsom bland annat sjukvårds- och landskapsreformen som tagit väldigt mycket tid - liksom en del stora frågor inom kommunen.

- Ibland är det motigt. Men svåra frågor blandas ju också med positiva händelser, jag har bland annat fått inviga en ny skola i Purmo. Det känns bra att arbeta för en kommun som verkligen vågar satsa på barn och unga ute i bygden.

LIVSKRAFT I FRAMTIDEN

Som en del av kommunledningen har Johanna det övergripande ansvaret för kommunen.

- Det gäller att se vad som är bäst för helheten, både strategiskt och ekonomiskt, och på vad som ger livskraft långt in i framtiden. Jag strävar efter att peka med tydlig hand men också känna med hjärtat.

Att vara fullmäktigeordförande tar en hel del tid, inte direkt själva fullmäktigemötena, utan allt runt omkring.

- Förutom kommunala möten deltar jag i många olika förrättningar och uppvaktningar som representant för kommunen. Det tar tid, men det är också ett sant nöje att få leda en så bra kommun som Pedersöre.

Johanna är också medlem i social- och hälsovårdsnämnden, fullmäktigeledamot i Vasa

” Jag hoppas att jag kan inspirera andra kvinnor att åta sig krävande uppdrag.

- JOHANNA HOLMÄNG

Johanna Holmäng har verkat som Pedersöre fullmäktiges ordförande under det senaste året. Ett intensivt, roligt, lärorikt och krävande år.

sjukvårdsdistrikt och fullmäktigeledamot i landskapsfullmäktige.

- Jag är intresserad av Österbotten överlag och vill gärna vara med och utveckla landskapet - och framförallt jobba för att Pedersöre ska ha en stark röst i Österbotten.

Hur lyckas allt detta kombineras med familjen och arbetet som barnmorska i Umeå?

- Det fungerar alldeles ypperligt. Jag arbetar cirka sju dagar per månad i Umeå. Resten av tiden kan jag ägna mig åt familjen och förtroendeuppdragen. Visst blir det långa dagar ibland, men jag har hög energinivå och tycker att jag har en balans i tillvaron som passar mig.

Som första kvinna någonsin på en av de tyngsta posterna i Pedersöre gör Johanna historia.

- Jag har blivit mycket väl mottagen och tycker det känns bra att kunna bryta normen. Samtidigt vill jag poängtera att det ska vara den som är mest lämpad att sköta ett uppdrag som blir vald, oavsett kön. Därför känns det bra att märka att unga inte verkar ta desto större notis om att jag är kvinna, det verkar vara en självklarhet lika väl som om jag vore man. Gamla normer håller på att luckras upp, jag hoppas jag kan bidra till den trenden.

TEXT & FOTO: MONICA SANDSTRÖM / BILDSTRÖM

PEDERSÖRE

SOMMAR

2018

KESÄ

SOMMARENS DANSER KESÄN TANSSIT

JUNI - KESÄKUU

2.6 Forsby på Toppen. Pink Skithouse party 2.0: *Krista Siegfriids, Alva, Bastupojkarna.*

9.6 Ytteresse paviljong. *Carisma.*

16.6 Klacken, Lillby. *Tomas Fantz & Guns Rosor.* I puben: *Kicks.*

30.6 Klacken Party: *Italobrothers, Chris Kläfford, Drömmhus, Pökerz.*

JULI - HEINÄKUU

13.7 Forsby på Toppen. *Thor Görans.* I puben: *Danny T & The Sirens.*

29.7 Klacken, Lillby. *Matz Bladhs.*

AUGUSTI - ELOKUU

3.8 Forsby på Toppen. Pink Skithouse Party 2.1: *Knogjärn.*

11.8 Klacken Lillby. *Fernandoz.* I puben: *Dennis Rönngård*

SEPTEMBER - SYYSKUU

1.9 Forsby på Toppen. Pubkväll: *No Big Deal.*

1.9 Ytteresse paviljong: *Guns Rosor.*

GALLERI BRUNO KOMMANDE UTSTÄLLNINGAR - TULEVAT NÄTTTELYT

JUNI - KESÄKUU

Ulrica Wiik, Gun-Marie Wiis och Heidi Knuts
FOTOGRAFIER / VALOKUVIA

JULI - HEINÄKUU

Maria Forsblom, BILDKONST / KUVATAIDETTA

AUGUSTI - ELOKUU

Majlen Nylund, MÅLNINGAR / MAALAUKSIA

SEPTEMBER - SYYSKUU

Anne Bonner
MÅLNINGAR, SKULPTURER / MAALAUKSIA, VEISTOKSIA

OKTOBER - LOKAKUU

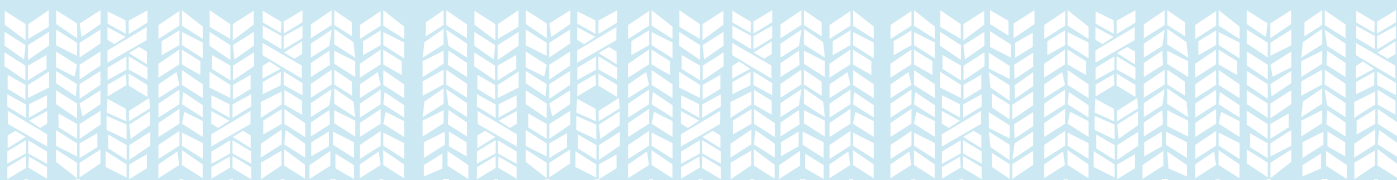
Margareta Sarvela, FOTON / VALOKUVIA

NOVEMBER - MARRASKUU

FotoArtis

DECEMBER - JOULUKUU

Tore Appel, FOTON / VALOKUVIA

• JUNI • KESÄKUU

PINK SKITHOUSE PARTY 2.0

2.6. Forsby på Toppen, kl. 20-02

FISKETS NATT

8-9.6 Källby

Fiskets Natt ordnas i år för sjuttonde gången. Fisket Natt innehåller förutom fisketävlingar även övrigt program som varierar från år till år. Starten sker 8.6.2018 kl. 18.00. Målgång senast 9.6. kl. 23.00. Värdefulla priser i gäddfisketävlingen Nattböjjet.

KALAN YÖ

8-9.6. Kolppi

Kalan Yö järjestetään tänä vuonna 17. kertaa. Kalan Yö sisältää paitsi kalastuskilpailuja myös muuta ohjelmaa, joka vaihtelee vuosi vuodelta. Tapahtuma alkaa 8.6.2018 klo 18.00 ja päättyy 9.6. klo 23.00. Arvokkaita palkintoja Nattböjjet-haukikalastuskilpailussa.

TRACTOR PULLING

10.6 Forsby fotbollsplan kl. 11- . Se tävlingsklasser och regler: www.pedersore.fi/evenemang.

4H:S ÄVENTYRLÄGER

19.6 Emet 19-20.6. www.pedersore.fs4h.fi

SKÄRMJAKTEN

20.6 Hummelgjuto, kl. 17-19. Arr. IK Falken.

EN DAG PÅ POWER PARK

21.6 Arr. 4H. Start från Neste, Edsevö kl. 9.25.
www.pedersore.fs4h.fi

4H:S KANINLÄGER

25-26.6 Högnabba, Terjärv. Ta med din egen kanin och lär dig massor om kaninskötsel.
www.pedersore.fs4h.fi

REGIONTÄVLING

26.6 Friidrott, vid centralidrottsplanen i Bennäs.

HANTVERKARMARKNAD

27.6 Mjölvägen 7, Bennäs, kl. 15-19

KÄSITYÖMARKKINAT

27.6. klo 15-19, Jauhodie 7, Pännäinen.

4H: BEACHKOCKARNA

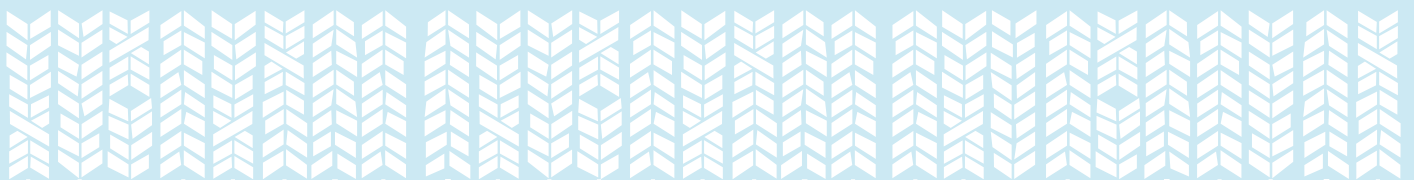
28.6 Pedersöre och Larsmo 4 H ordnar tävlingen Beachkockarna vid Assarskär badstrand, Larsmo kl. 17. Anmälan senast 18.6.

UTTER TRAIL

30.6-1.7 Utterledens vandringsmaraton är nu Utter Trail. Vandring eller löpning utan tidtagning fortsätter som tidigare år och nytt är att man kan vandra eller löpa halva distansen med start från Sexsjö. Därtill arrangeras tävling med flera klasser för hel och halvdistan. www.ikfalken.fi.

SAUKKO TRAIL

30.6.-1.7. Saukonreitin maratonvaellus on nyt Saukko Trail. Kävele tai juokse ilman ajanottoa tai osallistu kilpailuluokkiin. www.ikfalken.fi

JULI • HEINÄKUU

ESSE RUN

ESSE RUN

5-7 kl. 18.30-20. Arr. IK Falken

FOLK FEST

8-7. Kl. 14 Fornstugan, Esse
Topeliusvägen (Charlotta Kerbs,
Marianne Maans, Erica Askolin)

SKÄRMJAKTEN

11-7 kl. 17-19, Humla,
Esse. Arr. IK Falken.

BARNFEST MED PETTSSON OCH FINDUS

12-7 Barnens estrad besöker
Essegården kl. 17-18.30.
Teater, minikonsert, pyssel,
ansiktsmålning och kaffeservering.
Inträde 10 euro.

DISTRIKTMÄSTERSKAP

12-13-7 Friidrott, för 14-19-åringar vid
centralidrottsplanen i Bennäs.

PUBKVÄLL OCH DANS

13-7 kl. 20-02, Forsby på Toppen.

SOMMARNÖJE I LAPPFORS

14-7 kl. 10-15. Servering och underhållning vid
Signegården, loppisrace mm.

TRIVSELKVÄLL

18-7 Lepplax, rinkens och skolan kl. 18-21
Rinkbandy mellan ungdomslag, ny Lepplaxkamp mellan
olika lag, orienteringsskoj för barn i skolåldern mm. Priser
utlovas, servering, korv mm.

SPELMANSGUDSTJÄNST

SPELMANSGUDSTJÄNST VID ROSENLUND

26-7 Traditionell spelmandgudstjänst vid, Rosenlund
kl. 19.00. Gemensamt med Pedersöre Spelmanslag,
Sångens Vänner och Jakobstads svenska församling.

AUGUSTI • ELOKUU

FISKEÄGER VID SELJES

1-2.8 Nedervetil med 4H.
www.pedersore.fs4h.fi

VÄLGÖRENHETSKONSERT TILL FÖRMÅN

FÖR PET FOR BOTNIA

3.8 Äliden, Purmo, kl. 19
En lokalproducerad konsert med artister från eller med anknytning till Purmo uppträder; bl.a. *Kata Bonds, Cecilia Lasén, Annika Löv, Håkan Mattjus* m.fl. Ett lotteri ordnas där huvudvinsten är gjord av en företagare/konstnär från Purmo. För mera information, kontakta *Karola Bodbacka*, 050-573 1232. Arr. Österbotens Cancerförening.

PINK SKITHOUSE PARTY 2.1

3.8 Forsby på Toppen
kl. 20-02.

SWIMRUN

4.8 Lappfors.
Se sidan 20 / Katso sivu 20

ORIENTERING

4.8 Långa DM, Vilobacka.

MC-99 OCH NOSTALGIKNUTTARNA.

6.8 Plassen, Lepplax
kl. 18.30-21.

SKÄRMJAKTEN

8.8 kl. 17-19, Lostenen, Purmo.
Arr. IK Falken

LÖVÖ RUN OCH LKI HALVMARATON

10.8 kl. 19.00. Arr. IK Falken

REGIONTÄVLING

21.8 Friidrott, på
centralidrottsplanen i Bennäs.

MARTHORNAS SOMMARFEST

23.8 Essegården kl. 19.
Festtalare *Gun Khattab*.
Bill Ravall deltar och leder
allsången.

SKÄRMJAKTEN

29.8 kl. 17-19. Kockas,
Forsby. Arr. IK Falken.

SEPTEMBER • SYYSKUU

PUBKVÄLL

1.9 Forsby på Toppen kl. 20-02

SKÖRDEMARKNAD

8.9 Essegården kl. 11-14

Kom och sälj dina egna produkter. Hantverk, bär, bakverk, lokalproducerat. Eget bord, ingen avgift. Övrigt program: musik, café, traktorutställning. Anmälan till Jesper Ahlvik, 050-354 8052.

SANDSUNDRING

15.9 kl. 13.00. Start från Kyrkoby skola.
Årets tema Topelius. Arr. IK Falken.

TEATERRESA TILL MUSIKALEN CHES I HELSINGFORS

28-29.9 Anmälan och förfrågningar:
kulturbyran@pedersore.fi

SJU SJÖARS

30.9 kl. 11. Start från Lappfors skidcentrum. Arr. IK Falken.

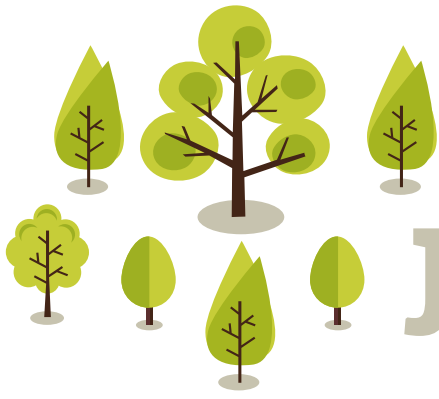

SIMSKOLORNA I PEDERSÖRE

Se www.folkhalsan.fi

JUURI NYT

Koulukuljetukset 2018-2019

■ Tiedot kuljetukseen oikeutettujen oppilaiden kuljetuksista saa oppilaan koulusta/esikoulusta koulun alkua edeltävällä viikolla. Koulun/esikoulun henkilökunta voi silloin tavoittaa kellonaikoina, joista ilmoitetaan kunnan verkkosivuilla (www.pedersore.fi) elokuun alussa. Bussi- ja taksiakatauluja voi tiedustella suoraan liikennöitsijöiltä. Koulukuljetuksiin käytetään taksia aina kun reittiliikennettä ei ole.

Liikennöitsijöiden yhteystiedot löytyvät osoitteesta www.pedersore.fi ▶

Tietosuojasetus GDPR pähkinänkuoressa

■ EU:n yleinen tietosuojasetus GDPR (General Data Protection Regulation) tuli voimaan 25.5.2018. Asetuksen tarkoituksena on harmonisoida henkilötietojen käsittelyä koskevat säännöt EU:ssa ja EES:ssä ja antaa yksilölle enemmän oikeutta valvoa omien henkilötietojen käsittelyä ja säilytystä, teknologiasta ja säilytystavasta riippumatta.

Tietosuojasetus velvoittaa Pedersören kunnan rekisterinpitäjänä laatimaan rekisteriselosteita (tietosuojaselosteita) kunnan ylläpitämistä henkilörekistereistä.

Henkilötietoja ovat esimerkiksi nimi, osoite ja henkilötunnus. Henkilötietoja saa käsitellä, jos rekisterinpitäjän ja rekisteröidyn välillä on oikeusperuste, kuten asiakassuhde, työsuhde, oppilassuhde tai suostumus.

Tietosuojasetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus saada tietää, mitkä häntä koskevat henkilötiedot henkilörekisterissä on ja minkä oikeusperusteen mukaan nämä tiedot käsitellään. Käyttämällä tarkastusoikeuttaan rekisteröity voi myös vaatia virheellisen tiedon oikaisua.

Rekisteröity voi, mikäli käsittely perustuu suostumukseen, milloin tahansa peruuttaa suostumuksensa ja vaatia henkilötietojen poistamista järjestelmästä.

Arkaluonteisia tietoja käsittelevien organisaatioiden tulee nimittää tietosuojavastaava, jonka erityinen tehtävä on tietosuojasioiden valvonta, (Data Protection Officer).

Pedersören kunnanhallinnossa olemme valmistautuneet uusiin vaatimuksiin nimittämällä tietosuojavastaavan, tekemällä rekisteriselosteita ylläpitämistämme henkilötietorekistereistä ja järjestämällä henkilöstölle tietosuojakoulutusta.

Kunnan tietosuojaa koskeviin kysymyksiin vastaa tietosuojavastaava, dpo@pedersore.fi ▶

Veteraanit

■ Pedersöressä asuvilla sotaveteraaneilla on mahdollisuus saada korvausta jopa 50 % hankintahinnasta kun he hankkivat erilaisia apuvälineitä, esim. silmälasia, potkupyöriä tai vastaavaa. Hakeutus ja ostokuitin kopio lähetetään osoitteeseen Pedersören veteraanijaosto, Skrufvilankatu 2, 68910 PÄNNÄINEN.

Tiedustelut: Gunhild Berger, puh. 785 0572. ▶

Kunnan strategioita päivitetään

■ Kunta hyväksyi vuonna 2014 strategisen yleiskaavan, joka koskee lähinnä kunnan tulevaa maankäyttöä. Kaava on päivitettävä kerran valtuuston toimikaudessa. Uuden kuntalain mukaan kuntien tulee myös laatia kuntastrategia, jossa otetaan huomioon, miten kuntalaisten hyvinvointia edistetään ja palveluita järjestetään ja tuotetaan tulevaisuudessa.

Pedersören kunta on aloittanut kunnan maanpoliittisen ohjelman ja strategisen yleiskaavan päivittämisen ja kuntastrategian laatimisen. Asiaa käsitellään eri

työryhmissä ja kuntalaisille annetaan mahdollisuus vaikuttaa lopputulokseen.

Työn tulee perustua Pedersören kunnan arvopohjaan, joka lähtee siitä, että kunnassa tulee olla korkealaatuiset peruspalvelut, väestönkasvu, kasvava elinkeinoelämä ja elinvoimaiset asumisympäristöt. ▶

Liikunta-arvonta

■ Seuraavat henkilöt ovat voittaneet palkintoja liikunta-arvonnassa lokakuu 2017 - maaliskuu 2018:

Andersson Britt-Inger, Andersson Robin, Björkell Ann-Britt, Bodbacka Karola, Ek Birgitta, Ena Hildegun, Finnström Bengt-Ole, Flink Ulrika, Granlund Carita, Granlund Tanja, Grön Lea, Holm Rainer, Hägg Britt-Marie, Häggkvist Stefan, Kjellman Peter, Källdström Barbro, Lassfolk Göta, Lill Gunnevi, Lillqvist Viola, Lindqvist Klas, Ljung Lena, Lund Thomas, Mård Anne-Maria, Norrbacka Chatriene, Nygård Anja, Nylund Gunda, Nylund Sture, Nystrand Birgitta, Petterson David, Sandvik Anna, Skog Tuula, Strömbäck Maria, Södö Harry, Villman Jesper, Yliaho Katarina.

Voitot saa hakea Pedersören pääkirjastosta, Jauhodie 1, Pännäinen.

Luettelo suoritteista laatikkoa ja kylää kohti on julkaistu kunnan verkkosivustolla www.pedersore.fi/ajankohtaista ▶

5x PÅGÅENDE UTVECKLIN

MONICA KÄCKO

MONICA KÄCKO

Kieliseikkailu

.....

■ Under vårteminen har tre pilotklasser från tre olika skolor deltagit i ett projekt som går under namnet "Kieliseikkailu". Projektet går ut på att hitta ett koncept där våra elever får ta del av en finsk miljö där de kan få höra, prata och läsa finska. Pilotklasserna kommer från Purmo skola (åk 3), Överesse skola (åk 4) och Forsby skola (åk 5). Kieliseikkailu samarbetar med Villa Elba. Även mofi-elever från Sursik skola deltar och hjälper till under dessa temadagar. Klasserna har nu deltagit i sin första "Seikkailupäivä" i Lappfors vildmarkscenter 20.3. Temat för den första dagen var "Selviytyjät". Den andra "Seikkailupäivä" ordnas vid Kiisk byahem nu i maj. Då är temat "historia". Eleverna gör ett förarbete och ett efterarbete efter temadagarna. Eleverna i åk 5 i Forsby skola skrev tillsammans en text om den första dagen.

MONICA KÄCKO, REKTOR I FORSBY SKOLA

Pedesi språkstig

.....

■ Projektet Pedesi språkstig har beviljats fortsatt statlig finansiering inom ramen för Spetsprojekt 1: Programmet Den nya grundskolan, försök med språk. Redan under våren 2018 tas åk 3-5 med i projektet för att man vill utarbeta nya språkmedvetna arbetssätt genom att ta fasta på närmiljön och kulturen ("Kieliseikkailu"). Det här betyder också att i kommunens alla förskolor finns finska med i verksamheten från hösten 2018 enligt den modell som utarbetats i pilotförskolan i Källby. Inom småbarnspedagogiken involveras alla enheter under läsåret 2018-2019. Projektets mål är att förankra språkinläringen i den lokala miljön och skapa för barnet/eleven förståelse för vikten av språk i olika sammanhang. Resultatet kommer att bli ett språkprogram för småbarnspedagogiken, förskolan och den grundläggande utbildningen.

KATARINA BARKAR

” Me lähdimme Forsbyystä ti. 20.3. kymmenen yli kahdeksan. Me lähdimme linja-autolla. Purmo koulu ja Överesse koulu olivat myös mukana. Matka meni Lappforsiin. Kun tulimme paikalle tervehdimme ja kysimme kysymyksiä toisiltamme. Kysymykset olivat "Kuka sinä olet?, Kuinka vanha sinä olet?, Missä sinä asut?, Mistä sinä pidät?". Päivän teema oli selviytyjät. Meitä oli seitsemän ryhmää, ketut, oravat, hirvet, sudet, ilvekset, karhut ja jänikset. Lappforsissa me leikimme sanapoliisia, pystytimme teltan, rakensimme trangian, teimme tulen, pelasimme metsäbingoa, me olimme robotteja ja teimme sanoja suomeksi. Me saimme myös olla pulkkamaässä. Söimme lihakeittoa ja sämpylää. Me saimme puhua, kuunnella ja lukea suomea. Päivä oli kiva ja opimme paljon.

ELEVER I ÅK 5 I FORSBY SKOLA (APRIL 2018)

MONICA KÄCKO

GSPROJEKT I SKOLORNA

KATARINA BARKAR

Finn Framtiden med Flex

.....

■ Finn framtiden med Flex är ett samarbetsprojekt (Karleby, Kronoby, Larsmo, Pedersöre, Jakobstad och Nykarleby) där Pedersöre kommun är projektägare. Projektet stöder och utvecklar samarbetet mellan de lärare som undervisar inom den flexibla grundundervisningen i åk 7-9. Under våren 2018 har Ancha Kjerulf handledt lärarna i Psykisk första hjälp och Niclas Wiitala har föreläst om coaching.

KATARINA BARKAR

Det gränslösa gymnasiet

.....

■ I Jakobstadsnejden bedriver gymnasierna skolutveckling inom projektet "Det gränslösa gymnasiet" genom att intensifiera, utöka och uppmärksamma samarbetet på lärarnivå.

SKUTT - ett skolutvecklingsinstrument som mäter gymnasiets verksamhetskultur- har under läsårets använts i gymnasierna för att lyfta fram och utveckla den professionella verksamhetskulturen. Verktöget synliggör rektorernas och lärarnas värderingar, bedömningar och praxis kring skolans pedagogiska ledarskap, läroplan, undervisning, och utvärdering. Hur tänker vi? Hur jobbar vi egentligen? Vilken är vår skolas kultur?

Annette Kronholm-Cederblom har besökt alla gymnasier och föreläst kring Kodknäckaren = genrepedagogik. Under våren har ämneslärarna i biologi, matematik och psykologi träffats och fått fortbildning av ämnesexperter. Som bäst planeras Karriär.nu för gymnasie studerande. Det är ett seminarium och en inspirationsdag som behandlar: Vad är viktigt för ungdomarna att tänka på när de planerar inför sitt framtida yrkesliv? Vilka personliga kompetenser kommer att behövas? Vilka behov har arbetsmarknaden?

Till gymnasierna har det införskaffats roll-ups med samma bakgrund och varje gymnasium har kunnat anskaffa videoutrustning för ca 2 000 euro inom projektet.

MARTIN AHLKOG

Rörelse i skolan

.....

■ Projektet Pedersöreskolorna i rörelse har pågått sedan 2016 och alla grundskolor i Pedersöre deltar. Syftet med projektet är att öka andelen rörelse under skoldagen i linje med regeringens spetsprojekt som siktar på en timme rörelse varje skoldag. Via projektet har satsningar bland annat gjorts på att införskaffa redskap för rastbruk, fortbildning av lärare, utbildning av Rastiselever, föreläsningar åt vårdnadshavare, pausgymnastik under lektionerna samt på att utveckla mer funktionella undervisningsmetoder. På Sursik har även en klassuppsättning med cyklar som kan användas för exkursioner under lektionerna införskaffats och de cyklarna har varit i flitig användning. Projektet är planerat att vara treårigt, men mycket av det som introducerats kommer säkert att vara en del av skolans verksamhet även efter att projektiden löper ut våren 2019.

MARTIN AHLKOG, REKTOR I SURSIK SKOLA

KRISTIAN ÅBACKA

Martin Ahlskog knyter kontakter västerut. Prins Daniel och kronprinsessan Viktoria är initiativtagare till Generation Pep som arbetar för att "alla barn och ungdomar i Sverige ska ha möjlighet och viljan att leva ett aktivt och hälsosamt liv".
<https://generationpep.se/sv/>

Sommarkurser i Pedersöre MI

ANMÄLAN TILL ALLA KURSER via hemsidan mi.pedersore.fi eller tel. 06-785 0275. Det går också bra att komma med på gymnastikkurserna även efter startdatumet.

SOMMARZUMBA

Tisdagar 5.6 – 14.8 (ej kurs 10.7), Ytteresse danspaviljong, kl. 19.30–20.30. Kursavgift: 18 €, lärare: **Camilla Johansson**

Kom med och känn zumbaglädjen i kroppen! Zumba är ett roligt och energiskt träningspass där vi kombinerar heta latinska rytmer som t.ex. salsa, cumbia och merengue med enkla danssteg som är lätta att följa. Fitnessbaserad koreografi. Vattenflaska och inneskor tas med.

NORSUPALLO

Tisdagar 5.6 – 7.8, Forsby bollplan, kl. 19.00–20.15. Kursavgift: 22 €, lärare: **Linda Holmäng**

Sommarmotion för vuxna, både damer och herrar! Norsupallo kallas också elefantboll eller jättefutis, och påminner till en viss del om fotboll. Största skillnaden är att en stor 75 cm diameters gympboll används. Bollens storlek gör att ingen fotbollserfarenhet krävs. Samtidigt gör bollen spelet mångsidigt och verkligen roligt för både kvinnor och män i alla åldrar. I denna kurs ändras lagindelningen varje gång så att alla får spela tillsammans. Mera info om spelet finns på www.norsupallo.fi. Kom med och prova en jätterolig sport!

VIRYA SOMMARYOGA

Söndagar och onsdagar 1.7 – 1.8, Kulturhuset AX, kl. 18.30–20.00. Kursavgift: 24 €, lärare: **Ida-Maria Rak**

Under denna intensiva sommarkurs ger du din egen yogapraktik en underbar möjlighet att fortsätta gro. Virya yoga är inte bara en yogaform utan en metod, ett sätt att arbeta med yoga på ett hållbart och hälsosamt sätt. Viryayoga står för en modern och lärande yoga med byggstenar från fysioterapi och rörelselära (biomekanik) där gammal kunskap ifrågasätts och nya erfarenheter inarbetas. Vi yogar två gånger i veckan, söndags- och onsdagskvällar. Nybörjare så väl som erfarna utövare är välkomna. Ta med egen matta. Vid regn yogar vi inne i kulturhuset AX, i övrigt på gräsmattan bakom huset.

FJÄLLVANDRING I KEVO

Måndag 6.8 – söndag 12.8, kursavgift: 87 €, lärare: **Mattias Kanckos** och **Johan Byggmästar**

Följ med på en fjällvandring till Finlands Grand Canyon, Kevo naturpark. Kevo ravindal är en av Finlands mest spektakulära naturformationer och den mestadels trädlösa terrängen i området är sevärd. Vi kommer också att besöka en s.k. palsmyr där det finns evig tjäle under torvblocken. Under vandringen sover vi i tält. Inga förhandskunskaper om fjällvandring krävs, men god allmän kondition och minst 16 års ålder är ett krav. Fjällvandringens exakta start- och restid meddelas senare.

VÄXTFÄRGNING

Tisdag 7.8 och fredag – lördag 10 – 11.8, bygården i Katternö. Kursavgift: 20 €, lärare: **Anna-Lisa Klemets**

Vi träffas första gången tisdag 7.8 kl. 18 för planering och teori. Vi kommer tillsammans överens om vilka växter som var och en skall samla in till fredag och lördag. Fredag 10.8 kl. 18.00–21.00 bereder vi garnet och påbörjar färgningen. Lördag 11.8 kl. 10.00–15.00 fokuserar vi på färgning och recept. Vi använder enbart ullgarn. Kostnader för kemikalier tillkommer. Ta med: lämplig klädsel för utevistelse, egen matsäck till fredag och lördag.

Varaslähtö

syyslukukauteen

Tjuvstart på höstterminen

25.8.

PUUTARHAPÄIVÄ (TRÄDGÅRSDAG)

Lauantai 25.8. klo 10.00–16.00, Airi Nymanin luona (Lillbyntie 271, Lillby)
Lördag 25.8 kl. 10.00–16.00 hos Airi Nyman (Lillbyvägen 271, Lillby)
Kursmaksu (kursavgift): 12 €. Opettaja (lärare): **Airi Nyman**. Suomenkielinen kurssi (kursspråk finska).

Tutustumme Airin puutarhaan, jossa kasvaa vihanneksia, juureksia, kukkia, marjoja ja pensaita. Saamme hyviä neuvoja viljelystä ja kasvivalinnasta. Jälkeenpäin laitamme yhdessä ruokaa puutarhan tuotteista. Valmistamme vegetaarisia ruokia kuten keittoja, salaatteja, pääruokia ja jälkiruokia. Aineskustannukset noin 5 euroa maksetaan opettajalle. Ilmoittautuminen puh. (06) 785 0275 tai mi.pedersore.fi.

1.-2.9.

SIENIKURSSI (SVAMPKURS)

Lauantai ja sunnuntai 1. – 2.9., Airi Nymanin luona (Lillbyntie 271, Lillby) klo 10.00–15.00
Lördag och söndag 1 – 2.9. hos Airi Nyman (Lillbyvägen 271, Lillby) kl. 10.00–15.00. Kursmaksu (kursavgift): 16 €. Opettaja (lärare): **Airi Nyman**. Suomenkielinen kurssi (kursspråk finska).

Poimimme sieniä ja opimme tunnistamaan niitä. Laitamme myös ruokaa sienistä. Ota mukaan: kumisaappaat, sienikori ja -veitsi. Aineskustannukset (ruoanlaittoon) n. 10 euroa maksetaan opettajalle. Ilmoittautuminen puh. (06) 785 075 tai mi.pedersore.fi.

27.6.2018

Hantverkarmarknaden 27 juni

■ Biblioteket deltar som vanligt i Hantverkarmarknaden i Bennäs med försäljning av avskrivna böcker. Om vädret tillåter sker det utanför huvudingången till Depocenter onsdag 27.6 kl. 15-19.

Barn i åk 1-6 kan delta i en tippningstävling. Tävlingskupongen finns i sommarlovsprogrammet som delas ut till alla elever, men man kan också hämta en blankett på sitt bibliotek.

Käsityömarkkinat 27. kesäkuuta

■ Kirjasto osallistuu perinteiseen tapaan Pännäisten käsityömarkkinoille myymällä poistettuja kirjoja. Mikäli sää sallii, myynti tapahtuu Depocenterin pääsisäänkäynnin ulkopuolella keskiviikkona 27.6. klo 15-19.

Lapset vuosikursseilla 1-6 voivat osallistua kesävisaan. Kilpailumakkeen löydät kesälomaesitteestä, joka jaetaan kaikille oppilaille, mutta voit myös hakea lomakkeen kirjastostasi.

Sommarlov Kesäloma 2018

HÅLL UTKIK EFTER
UNGDOMSBYRÅNS
SOMMARLOVS-
PROGRAM! DELAS
UT I SKOLORNA
UNDER VECKA 21.

ÄLÄ MISSAA
NUORISOTOIMISTON
KESÄLOMAESITETTÄ!
JAETAAN KOULUISSA
VIIKOLLA 21.

Biblioteket Kirjasto

ÖPPET / AVOINNA 1.6. - 31.8.2018

OBS! Alla biblioteket förutom Huvudbiblioteket i Bennäs är stängda **9-20.7.2018**

HUOM! Kaikki kirjastot paitsi Pääkirjasto Pännäisissä ovat suljettuja **9.-20.7.2018**

21.6: Ingen öppethållning efter kl. 15,00

21.6: kirjastot sulkevat klo 15,00

**Huvudbiblioteket, Bennäs
Pääkirjasto, Pännäinen**

Må, On / Ma, Ke 12-19
Ti 10-15
To 10-17
Fre / Pe 10-15

**Kyrkoby bibliotek
Kirkonkylän kirjasto**

Må / Ma 12-19
Ti 9-15
On / Ke 15-19

**Källby bibliotek
Kolpin kirjasto**

Må / Ma 15-19
On / Ke 10-13

**Leplax bibliotek
Leplaxin kirjasto**

Må / Ma 10-14
Ti 16-19

**Purmo bibliotek
Purmon kirjasto**

Må, On / Ma, Ke 14-19
Fre / Pe 9-15

**Ytteresse bibliotek
Ala-Ähtävän kirjasto**

Må, To / Ma, To 11-19

**Överesse bibliotek
Yli-Ähtävän kirjasto**

Må / Ma 9-15
Ti, To 15-19

**Lappfors
utlåningsstation
Lappforsin lainausasema**

Ti 16-19

**Sundby utlåningsstation
Sundbyn lainausasema**

Ti 17-20

**Tidningsläsesalen och
Galleri Bruno i Kulturhuset Ax
Lehtilukusali ja Galleria Bruno
Kulttuuritalossa Ax**

**Öppethållning 1.6-31.8.18
Aukiolo 1.6.-31.8.18**

Må, On / Ma, Ke 8-19
Ti 8-15
To 8-17
Fre / Pe 8-15

**Njut av sommaren och läs!
Nauti kesästä ja lue!**

ÅRET 1918 OCH PEDERSÖRE

Finland firade 2017 sitt 100 årsjubileum som självständig stat. Självständigheten var emellertid bräcklig och det var först 1918 som självständigheten kunde anses vara förankrad.

TEXT:TOMMY OLIN **FOTO:** ARKIV

Orsaken till detta var det krig som under närmare fyra månader pågick. Landet plågades då av ett inbördeskrig som för flera årtionden framåt lämnade svårläkta sår efter sig. I Pedersöre har kriget historiskt benämnts frihetskriget, baserat på den omständigheten att befolkningen överlag haft borgerliga värderingar. Om den röda sidan vunnit hade Finland sannolikt förvandlats till en sovjetrepublik. Ur den synvinkeln är benämningen frihetskrig alltför berättigad jämsides med termen inbördeskrig. Även om kriget huvudsakligen utkämpades mellan finländare, fanns det vid krigets utbrott över 40 000 ryska soldater, vilkas närvaro i högsta grad gjorde landets deklarerade självständighet betänklig.

Vad var då orsakerna till kriget? De var flera, vilka på ett för Finlands folk olyckligt sätt samverkade till den utveckling som skedde. Finland blev 1809 en del av Ryssland, en omständighet som under största delen av 1800-talet inte nämnvärt påverkade befolkningens leverne. Kring sekelskiftet 1900 ändrades tonläget och de ryska myndigheterna inledde en förryskningskampanj. Detta ledde bl.a. till att den inhemska militär som dittills funnits, upplöstes, samt att polisväsendet blev ett redskap i förryskningens händer. En annan följd av förryskningen var att tanken på självständighet väcktes, men som inte var realiserbar så länge det kejsarliga Ryssland var en stormakt.

Finland genomgick samtidigt en omfattande strukturuomvandling när landet industrialiserades. Den arbetarklass som då uppkom under 1800-talets senare decennier saknade i stort sett politiska rättigheter.

När första världskriget utbröt ändrades förutsättningarna för självständighet för Finland. Kriget utarmade de ryska resurserna,

Ryska officerare i Bennäs. Ur boken "Bennäs - folk och historia fram till 1900-talet."

vilket ledde till att kejsardömet störtades i februari 1917. Denna första revolution följdes i oktober samma år av en annan där bolsjevikerna (kommunisterna) tog makten. Dessa båda revolutioner fick en avgörande betydelse för Finlands framtid.

Finland hade vid denna tid en för världen i övrigt mycket demokratisk folkrepresentation, i det att lantdagen (riksdagen) valdes genom allmän och lika rösträtt. I lantdagsvalet 1916 fick socialisterna majoritet och i den senat (regering) som därefter bildades under ledning av socialisten Oskari Tokoi ingick till hälften socialister. Senaten genomdrev en del viktiga sociala reformer, vilka emellertid motarbetades

av de ryska myndigheterna. Lantdagen förklarade sig 1917, i stället för den avsatte kejsaren, vara innehavare av den högsta makten i landet. Det var en omständighet som ogillades av den ryska regeringen som då upplöstes lantdagen. I det lantdagsval som hölls sommaren 1917 återfick de borgerliga majoriteten, en omständighet som väckte besvikelse i det socialistiska lägret.

Som följd av kejsardömet störtande upphörde i praktiken polisväsendet att fungera, samtidigt blev de ryska trupperna i Finland allt mer odisciplinerade. Den ryska regeringen var emellertid inte villig att dra bort trupperna eftersom Ryssland alltför var i krig med Tyskland och som befarades kunna landstiga i Finland för att anfälla den ryska huvudstaden. När landet förklarade sig självständigt saknade regeringen i praktiken maktmedel att upprätthålla ordningen. Varken militär eller polis fanns att tillgå. Oroligheterna under 1917 ledde till att olika ordningsgarden uppstod i landet. De borgerliga bildade skyddskårer för att trygga liv och egendom, medan socialisterna organiserade röda garden för att försvara sin sak. De ryska trupperna sympatiserade med de röda garderna och försåg dem med vapen.

Under senhösten 1917 och januari eskalerade händelserna som ledde till kriget 1918. Den borgerliga senaten konstaterade att landet de facto inte var självständigt så länge de ryska trupperna fanns kvar i landet. Regeringen utnämnde i januari 1918 skyddskårerna till regeringstrupper med uppgift att säkra landets självständighet samt utsåg den från Ryssland återkomne generallöjtnanten Gustaf Mannerheim till överbefälhavare. Eftersom skyddskårerna var bäst organiserade i Österbotten reste Mannerheim hit för att organisera den kommande kampen.

**Nestor Svarvars och Olof Åmans
begravning i Purmo kyrka 1918.
Båda stupade i kriget.**

Samtidigt radikaliserades i snabb takt ledningen för socialistpartiet. Socialisterna var missnöjda med den förlorade lantdagsmajoriteten och möjligheten att på demokratisk väg i snabb takt genomdriva sociala reformer. Ledningen påhejade av bolsjevikerna i Ryssland och stärktes i uppfattningen att samhällsförändringen i stället skulle förverkligas genom proletariets revolution.

Natten mot den 28 januari 1918 inledde socialisterna sitt uppror mot den demokratiskt valda regimen. Genom ett sammanträffande påbörjade Mannerheim samtidigt avvapningen av de ryska trupperna i Österbotten. Uppdelningen av Finland var därmed ett faktum. Fronten löpte norr om Björneborg, vidare norr om Tammerfors till Karelska näset. Södra Finland var i de rödas händer, medan regeringssidan behärskade resten av landet och förlade huvudstaden till Vasa. I krigets början var de röda avsevärt bättre beväpnade tack vare vapenöverlåtelser från ryssarna. Regeringssidan led däremot av en betydande materielbrist. Detta avhjälpes genom de vapen som fartyget Equity medförde hösten 1917 samt de krigsbyten som togs från de avväpnade ryska trupperna. Från Sverige erhöles även viss utrustning. Kriget tog en avgörande vändning när regeringssidan i månadsckiftet mars-april lyckades inta Tammerfors, som var ett starkt rebellfäste. Kriget förkortades avsevärt av att en tysk truppstyrka i april landsteg i södra Finland. Den 16 maj anses som krigets slutdatum.

Hur påverdades människorna i dagens Pedersöre av kriget? Pedersöre låg - till all lycka - långt från fronten. Ryska soldater fanns stationerade såväl i Bennäs som i Källby, för att bevaka järnvägen. Därtill fanns ryska trupper till ett numerär av 180 i Jakobstad. Den tilltagande laglösheten hos de ryska soldaterna ledde till övervåld mot civila. Sommaren 1917 skakades Jakobstad av oroligheter som till största delen orsakades av element inom stadens finska arbetarförening. Dessa omständigheter samt utvecklingen nationellt ledde till att skyddskårer hösten 1917 bildades i Pedersöre, Esse och Purmo inför en ökande rädsla för även lokalt upptrappade oroligheter. Starkt pådrivande vid tillkomsten av dessa var fabriker J.A. Anderssén som under ofärdsåren gjort sig känd som en rakryggad laglighetsman och som också stod i ledningen för Pedersöreårens. Kårerna bildades först som byakårer, vilka nattetid patrullerade i byarna för att upprätthålla ordningen. Senare ombildades dessa till kommunala kårer. Inför befrielsen av Jakobstad 28.1.1918 kallades nämnda kårer, jämte Larsmokåren, att delta.

Sammanlagt 825 skyddskårister deltog, varav 300 från Pedersöre, 160 från Esse och 104 från Purmo. Striderna i Jakobstad avslutades på några timmar, och då hade ryssarna och med dem sympatiserande beväpnade röda avväpnats. Noterbart är att de ryska officerarna inte deltog i striderna, soldaterna sades i stället ha varit uppvigglade av lokala röda. Två skyddskårister, varav en från Pedersöre, dödades i striderna i staden. Krigsbytet blev omfattande, 320 gevär, tre kulsprutor och fyra kanoner.

Avväpningen av ryssarna hade emellertid påbörjats i Bennäs tidigare. De i Bennäs då stationerade 14 ryssarna logerade i mejeriet, som den 14.1.1918 brann ner. Det uppstod misstankar om att ryssarna avsiktligt bränt ner huset och en oro spred sig bland ortsborna om fortsatta oroligheter. Skyddskåren beslöt då att avväpna ryssarna vilket också skedde. De därvid beslagtagna vapnen gick ett intressant öde till mötes. En rysk officer infann sig hos skyddskårskårchef Anderssén och fordrade förklaring, med påföljd att skyddskåren hamnade att överlåta vapnen. Dessa lastades i en järnvägs-vagn för transport till Vasa. Emellertid meddelade Bennäsborna skyddskåren i Härmä om vapentransporten, varvid tågsvagnen ifråga tömdes när tåget passerade Härmä.

I de fortsatta krigshandlingarna deltog från de tre kommunerna såväl skyddskårister som manskap som inkallats på basen av 1878 års värnpliktslag. Från t.ex. Purmo deltog 65 skyddskårister och 25 uppbyggade, i åldern 15-37 år. Av dessa stupade åtta. Lika många

Essebor satte livet till i kriget, medan 21 Pedersörebor dog i striderna eller som följd av dem. I Esse uppbyggades 52 värnpliktiga till kriget.

Kriget påverkade även hemmafronten på flera sätt. Den ryska militären tvångsrekvierade från år 1916 boskap för sin försörjning och jordbrukarna påfördes 1917 överlåtelseskyldighet av sina produkter, vilken fortgick till 1920. En del varor var fr.o.m. 1916 ransonerade, och importvaror var i praktiken omöjliga att få tag på. Under kriget 1918 sändes betydande mängder mat och kläder från Pedersöre till de olika fronterna.

Inget rött garde bildades i någon av de tre primärkommunerna, beroende på att befolkningen här till största delen hyste borgerliga åsikter. Det hade även som följd att veterligen ingen röd från någon av de tre kommunerna satte livet till i kriget. I Esse fanns före 1918 en arbetarförening och socialisterna motsatte sig även bildandet av en skyddskår i Esse. Enligt Esse skyddskårs historik blev sinnesstämningen bland ortens röda, som före kriget artat sig till övermod, mycket betryckt under kriget. I Purmo definierade Erik Finne situationen så att bildandet av skyddskåren inte mötte något motstånd, emedan bolsjevikerna saknades på orten. Det var kanske inte helt med sanningen överensstämmande, men dock nära.

I maj 1918 firades i samlingshuset i Bennäs de skyddskårister som deltagit i kriget. Flera hundra kårister närvar. Den rödgula lejonflaggan vajade över samlingshuset och signalerade att för Pedersörebornas del var kriget över.

Kommunkansliets service sommaren 2018

Under tiden 1.6–31.8.2018 är kommungården i Bennäs öppen måndag till fredag kl. 8–15, förutom under veckorna 28–30 (9.–29.7.2018), då kommunkansliet i Bennäs inklusive byggnadsinspektionen och kommunens växel och kulturavdelningens kansli i kulturhuset AX håller stängt.

Vecka 28–30 kan följande telefonnummer kontaktas vid brådskande ärenden:

- Avbyttarservicens jourtelefon 050-562 5709.
- Felanmälningar, vatten och avlopp 044-585 0165
- Felanmälningar, kommunaltekniska störningar och vägunderhåll tekniska@pedersore.fi

Kungörelser och handlingar som är till påseende finns under veckorna 28–30 framlagda vid Galleri Bruno, adress Mjölvägen 1, Bennäs (Kulturhuset AX).

Kunnanviraston palvelut kesällä 2018

Kesällä ajalla 1.6.–31.8.2017 Pedersören kunnantalo on auki ma-pe klo 8–15, paitsi viikoina 28–30 (9.–29.7.2018), jolloin kunnanvirasto, rakennustarkastus, kunnan puhelinvaihte ja kulttuuriosaston kanslia Kulttuuritalossa AX ovat suljettuja.

Kiireellisissä tapauksissa yhteydenotot seuraaviin numeroihin:

- Lomituspalvelun päivystyspuhelin 050-562 5709
- Vikailmoitukset, vesi ja viemäri: 050- 585 0165
- Vikailmoitukset, kunnallistekniikka ja tienhoito: tekniska@pedersore.fi

Kuulutukset ja nähtävillä olevat asiakirjat pidetään viikoina 28–30 nähtävillä Galleria Brunossa, os. Jauhentie 1, Pännäinen (Kulttuuritalo AX).

Studerande

Pedersöre kommun betalar ett stipendium på 125 euro per termin till den som är mantalsskriven i Pedersöre och studerar på heltid vid universitet, högskola eller yrkeshögskola. Ansökningsblankett finns på kommunens webbsidor (www.pedersore.fi/studiestod). Till ansökan bifogas ett bestyrkt intyg över studierätten. Ansökan för höstterminen inlämnas senast 20.12.2018 och för vårterminen senast 31.5.2019 till adressen Pedersöre kommun, Skrufvilagatan 2, 68910 BENNÄS eller pedersore.kommun@pedersore.fi, märke "studerande".

Kommunstyrelsen

Opiskelija

Pedersören kunta maksaa apurahaa 125 euroa/lukukausi kaikille, jotka ovat kirjoilla Pedersöressä ja opiskelevat päätoimisesti yliopistossa, korkeakoulussa tai ammattikorkeakoulussa. Hakemuslomakkeen voi tulostaa kunnan verkkosivuilta (www.pedersore.fi/opiskelu). Hakemukseen on liitettävä varmennettu todistus opinto-oikeudesta. Syyslukukauden hakuaika päättyy 20.12.2018 ja kevätlukukauden hakuaika 31.5.2019. Hakemus toimitetaan osoitteeseen Pedersören kunta, Skrufvilankatu 2, 68910 PÄNNÄINEN tai pedersore.kommun@pedersore.fi, merkki "opiskelija".

Kunnanhallitus

GAMBÄMARK

En nyskriven musikal av Humorgruppen KAJ

Teaterbuss fredag 2.11

PRIS: 38 € /person

ANMÄL TILL: kulturbyran@pedersore.fi eller 785 0284

KAN ÄVEN HÖGSTA HÖNSET?	GLENN SÖDERMAN STRÅK MUSIKER	STATIONENS INSPEKTÖR	HÖJD	FISK	FÖRMÖGEN	
→			↓	HACK I MAL, KARIN INGMAN		
KÄNSLOKALL				LITIUM ÄT-VERKTYG		
FUMLIG				MELLAN HOSEA OCH AMOS		
FRIGÖRA MUST				SÄGS VAR DET GÖRONT UNGT GRODDJUR	NEDER-LÄNDERNA	
↳			CYKLON SLAF			
TUNT BAKVERK	BORICKA	ÄR FÖR-ANDRING I GULA FLÄCKEN SECKEN PÅ			LÄRO-VERK	
↳		SERAF OMORA-LISK				
BERG I BIBELN MYTOLLAG LAND			STRÖM OÄNDLIG	TIDE-VARV		
BRÖD-KANT	↓	INSTRUMENT FLOD I SIBIRIEN	HUVUDSTAD I NEPAL	SIGILL	TRÄD DIADEN	
↳				STYR-HJUL ESTNISK POLITIKER	BEHÅLLNING CREDO STURSK	
BERÄTTA				ALL-VARLIG	Å I ÅOO	
HÄST				VINNA FJÄRIL	ORD-KLASS	
↳				INTE KROKIGT	BESÖP PÅ LATIN MÄRD-DJUR	TECKNAD SERIE
KRING-GÄRDA	FILFORMA I DATA-VÄRLDEN FÖRTROELIG KOM VÄNNIN			AMERICIUM KERSTIN, SVENSK FÖRFATTARE	SIGNA-LERADE	
↳		KÖ	MED-DELANDE LAG-VATTEN	EST PÅ E-STRÅLEN SLUT	VERA RÖNNHOLM BAKGRUNN VOXALIST	
VÄRD	↳			RADIUM	DEN GÅR VÄL FORT GÖPA	
BMA 2018	VIS-SÅNGARE			BILDIG FRAM-STÄLLNING		
FISKE-REDSKAP			GLASÖGON TILL VARDAGS		LINCOLN	

Britt-Marie Andtfolk

ETKRYSSSETK
TKRYSSETKR
KRYSSETKRY
RYSSETKRY

Posta lösningen till Pedersöre kommun, Skrufvilagatan 2, 68910 Bennäs. Märk kuvertet "Kryssset". Ditt svar vill vi ha senast den 22 juni 2018. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas! Vinnarna underrättas personligen.

Namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

SwimRun

UTTERLEDEN SAUKONREITTI

4.8.2018

UTTERLEDEN SWIMRUN

Den 4 augusti 2018 ordnas första upplagan av Utterleden SwimRun vid Lappfors skidcenter!

SWIMRUN går ut på att man tar sig från start till mål genom att klara av trailrunsträckor och simsträckor. På Utterleden SwimRun får du i par (herr, dam och mixed) tillsammans med en kompis utmana dig på ett ca 12 km långt äventyr bestående av fina stigar och fin simning nedför Esse å!

Välkommen till Lappfors för att uppleva fina Utterleden och samtidigt testa på SwimRun!

Under första året har vi satt ett deltagartak på max. 20 par. Mer info om anmälning och rutt kommer snart!

ARRANGÖRER: Projektet Aktiv Förening/Kulturhuset Ax i samarbete med Petsson Coaching Ab

SAUKONREITTI SWIMRUN

Saukonreitti SwimRun järjestetään ensi kertaa Lappforsin hiihtokeskuksella 4. elokuuta 2018!

SWIMRUN-tapahtumassa edetään lähdestä maaliin Trail Run- ja uintietappien kautta. Saukonreitti SwimRun on 12 km pitkä seikkailu, johon osallistutaan pareittain (miehet, naiset tai mixed).

Tervetuloa kokeilemaan uutta kisamuotoa Lappforsissa, Saukonreitit ja Ähtävänjoen hienoissa maisemissa!

Ensimmäisenä vuonna kilpailuun hyväksytään enintään 20 paria. Lisätietoja ilmoittautumisesta ja reitistä tulee myöhemmin!

JÄRJESTÄJÄT: Aktiv förening -hanke/Kulttuuritalo AX ja Pettsson Coaching Ab